

DEONTOLOGISCHE CODE RAADSLEDEN

1. Inleiding

Los van de decretale verplichting, is de deontologische code voor de raadsleden in eerste instantie een algemene leidraad die houvast en ondersteuning biedt op het vlak van integer handelen en bestuurlijke integriteit.

En dat is nodig. Soms kunnen lokale mandatarissen in situaties terecht komen waarin een moeilijke keuze moet gemaakt worden. Wij denken hierbij aan gevallen waar het algemeen belang moet afgewogen worden tegen persoonlijke belangen.

En dan kunnen er nog tegenstrijdige belangen zijn. Sommige mandatarissen vervullen immers meerdere mandaten. Hoe maak je in deze gevallen de beste keuze?

Om bij deze en andere vragen houvast te bieden, hebben wij deze deontologische code opgemaakt. Om inhoud te geven aan integer handelen en te bevorderen dat iedereen daaronder hetzelfde verstaat.

Het integer handelen van de lokale mandatarissen steunt op de volgende waarden:

1. **Dienstbaarheid:** het handelen van een lokaal mandataris is altijd gericht op het belang van de Stad/OCMW en op dat van haar burgers en organisaties;
2. **Functionaliteit:** het handelen van een lokaal mandataris heeft een herkenbaar verband met de functie die hij vervult bij het bestuur;
3. **Onafhankelijkheid:** het handelen van een lokaal mandataris wordt gekenmerkt door onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Dit betekent dat er geen (schijn van) belangenvermenging optreedt;
4. **Openheid:** het handelen van een lokaal mandataris is transparant. Op die manier is optimale verantwoording mogelijk en hebben controlerende organen volledig inzicht in het handelen van de mandataris en zijn beweegredenen daarbij;
5. **Vertrouwelijkheid:** de lokale mandataris wendt de informatie en kennis waarover hij uit hoofde van zijn functie beschikt enkel aan voor het doel waarvoor die zijn gegeven;
6. **Zorgvuldigheid:** het handelen van een lokaal mandataris is zodanig dat alle burgers en organisaties op gelijke wijze en met respect worden behandeld en dat de belangen van betrokken partijen op correcte wijze worden afgewogen.

In de praktijk zullen deze waarden steeds opnieuw moeten afgetoetst en afgewogen worden. Niet alle situaties kunnen immers geregeld worden in de deontologische code. Belangrijk is dat deze afwegingen bewust gebeuren en in volledige openheid. Het publiek belang staat daarbij altijd voorop. Het openbaar bestuur is er vóór en namens de burgers.

Lokale mandatarissen die namens de Stad Meneen of namens het OCMW Meneen andere mandaten bekleden, houden zich bij de uitoefening van dit mandaat aan alle bepalingen van deze deontologische code. Dit geldt voor alle mandaten, zowel deze die rechtstreeks voortvloeien uit hun functie als de mandaten die hiervan afgeleid zijn.

Ook van externe personen die namens de Stad Meningen of namens het OCMW Meningen een mandaat bekleden, wordt verwacht dat zij de deontologische code onderschrijven. Hoewel zij geen politiek mandaat bekleden, wordt van hen verwacht dat ook zij integer handelen en geen activiteiten ontplooiën die de eer en de waardigheid van hun mandaat kunnen schaden.

Deze deontologische code is tot stand gekomen na debat door de lokale mandatarissen zelf en goedgekeurd door de gemeenteraad en OCMW-raad. Dit maakt de deontologische code niet vrijblijvend. Alle huidige en toekomstige lokale mandatarissen worden verondersteld deze na te leven.

Een deontologische commissie oordeelt over meldingen en klachten over inbreuken op de deontologische code. De werking van deze commissie wordt geregeld in een huishoudelijk reglement.

2. Algemene bepalingen

Artikel 1.

Deze deontologische code is van toepassing op de lokale mandatarissen.

Onder “lokale mandatarissen” wordt begrepen:

- de burgemeester en voorzitter van het Vast Bureau;
- de schepenen en de leden van het Vast Bureau;
- de voorzitter van de gemeente- en OCMW-raad;
- de gemeente- en OCMW-raadsleden;
- de voorzitter van het bijzonder comité van de sociale dienst;
- de leden van het bijzonder comité van de sociale dienst.

Deze code is eveneens van toepassing op de medewerkers van de lokale mandatarissen, welke ook hun statuut of hoedanigheid is (kabinets- en fractiemedewerkers). Daarnaast is de deontologische code van het gemeentelijk personeel eveneens op hen van toepassing.

Lokale mandatarissen die namens de Stad Meningen of namens het OCMW Meningen andere mandaten bekleden, zijn in die hoedanigheid eveneens ertoe gehouden de bepalingen van de deontologische code na te leven. Dit geldt zowel voor de mandaten die rechtstreeks in verband staan met hun functie als voor alle hiervan afgeleide mandaten.

Indien een mandaat namens de Stad Meningen of namens het OCMW Meningen wordt opgenomen door een extern persoon, die niet vermeld is onder artikel 1, wordt in het gemeenteraads- of OCMW-raadsbesluit waarbij een extern persoon, hetzij wordt aangesteld, hetzij wordt voorgedragen om een mandaat op te nemen, uitdrukkelijk de voorwaarde van het naleven van de deontologische code opgenomen.

Aan de externe vertegenwoordiger wordt bij de goedkeuring van zijn aanstelling of voordracht een exemplaar van het gemeenteraads- of OCMW-raadsbesluit en van de deontologische code bezorgd. Externe vertegenwoordigers waken er over dat zij, ook buiten het kader van deze mandaten, geen dienstverlenende activiteiten ontplooiën die afbreuk doen aan de eer en de waardigheid van hun functie.

Artikel 2.

De deontologische code vormt een algemene leidraad voor lokale mandatarissen op het vlak van integer handelen. Het integer handelen heeft zowel betrekking op de uitoefening van hun mandaat als de dienstverlenende activiteiten naar de burgers.

Dit integer handelen steunt op de volgende waarden:

1. **Dienstbaarheid:** het handelen van een lokaal mandataris is altijd gericht op het belang van de Stad/OCMW en op dat van haar burgers en organisaties;
2. **Functionaliteit:** het handelen van een lokaal mandataris heeft een herkenbaar verband met de functie die hij vervult bij het bestuur;
3. **Onafhankelijkheid:** het handelen van een lokaal mandataris wordt gekenmerkt door onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Dit betekent dat er geen (schijn van) belangenvermenging optreedt;
4. **Openheid:** het handelen van een lokaal mandataris is transparant. Op die manier is optimale verantwoording mogelijk en hebben controlerende organen volledig inzicht in het handelen van de mandataris en zijn beweegredenen daarbij;
5. **Vertrouwelijkheid:** de lokale mandataris wendt de informatie en kennis waarover hij uit hoofde van zijn functie beschikt enkel aan voor het doel waarvoor die zijn gegeven;
6. **Zorgvuldigheid:** het handelen van een lokaal mandataris is zodanig dat alle burgers en organisaties op gelijke wijze en met respect worden behandeld en dat de belangen van betrokken partijen op correcte wijze worden afgewogen.

Voormelde waarden gelden op algemene wijze voor uitvoerende mandatarissen en voor vertegenwoordigende mandatarissen.

Een uitvoerend mandataris is lid van het college van burgemeester en schepenen, van het Vast Bureau van het OCMW, van de bijzondere comités van het OCMW of vertegenwoordigt de Stad of het OCMW in een bestuursorgaan van een andere organisatie (raad van bestuur, dagelijks bestuur...).

Deze principes hebben een overwegend en bijzonder belang bij het vervullen van de opdrachten en taken die tot de bevoegdheden van de uitvoerende mandatarissen behoren.

3. Algemene plichten, uitgangspunten en doelstellingen

Artikel 3.

De lokale mandatarissen zullen voor de omschrijving van hun dienstverlenende activiteiten geen termen gebruiken die verwarring kunnen scheppen met officiële, door de overheden ingestelde instanties belast met het verstrekken van informatie of met de behandeling van klachten.

Het gebruik van de termen "ombudsdienst, -man, -vrouw", "klachtendienst" en andere afleidingen of samenstellingen is verboden.

Artikel 4.

Bij hun optreden op en buiten het lokale bestuursniveau (gemeente en OCMW) en in hun contacten met individuen, groepen, instellingen en bedrijven, geven de lokale mandatarissen te allen tijde en principieel voorrang aan het algemeen boven het individueel belang. Zij zien er in het bijzonder op toe elke vorm of schijn van belangenvermenging te vermijden.

Artikel 5.

Iedere vorm van dienstverlening, informatiebemiddeling, doorverwijzing of begeleiding gebeurt zonder enige materiële of financiële tegenprestatie van welke aard of omvang ook en mag geen enkele vorm van cliëntelisme inhouden.

Artikel 6.

De lokale mandatarissen staan op dezelfde gewetensvolle manier ten dienste van alle burgers zonder onderscheid naar geslacht, ras, afstamming, sociale status, nationaliteit, filosofische en/of religieuze overtuiging, ideologische voorkeur of persoonlijke gevoelens.

4. Specifieke bepalingen

1. De lokale mandataris als informatiebemiddelaar

Artikel 7.

Het behoort tot de wezenlijke taken van de lokale mandataris informatie te ontvangen en te verstrekken, in het bijzonder over de diensten die instaan voor informatieverstrekking en over de manier waarop de burger zelf informatie kan opvragen in het kader van de openbaarheid van bestuur.

Artikel 8.

De lokale mandatarissen stellen informatie ter beschikking van de burger met betrekking tot de werking van de ombudsdiensten en van de diensten die instaan voor de behandeling van klachten over het optreden of het niet-optreden van de overheid.

Artikel 9.

Bepaalde informatie mag door de lokale mandatarissen niet worden verstrekt.

Het betreft ondermeer volgende informatie:

- de informatie waarop degene die er om verzoekt geen recht kan laten gelden;
- de informatie die overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake de openbaarheid van bestuur niet mag worden meegedeeld;
- de informatie die valt onder een door de regelgeving ingesteld beroepsgeheim. Bij schending van dit beroepsgeheim stellen ze zich bloot aan vervolgingen overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

De lokale mandataris zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt niet wordt vrijgegeven en veilig wordt bewaard. Hij maakt hetzij in eigen voordeel, hetzij ten voordele van derden, geen gebruik van de bij de uitoefening van zijn mandaat verkregen niet-openbare informatie.

2. De lokale mandataris als vertrouwenspersoon

Artikel 10.

In het kader van hun publiek mandaat kunnen lokale mandatarissen de rol van vertrouwenspersoon vervullen. Zij nemen daarbij de nodige discretie in acht.

3. De lokale mandataris als doorverwijzer

Artikel 11.

De lokale mandatarissen verwijzen de vraagsteller, waar mogelijk, naar de bevoegde administratieve dienst(en). Waar het gaat om de behandeling van klachten en/of conflicten, worden de belanghebbenden in eerste instantie doorverwezen naar de bevoegde klachten- of ombudsdienst.

4. De lokale mandataris als administratief begeleider

Artikel 12.

De lokale mandatarissen kunnen de burgers ondersteunen en begeleiden in hun relatie met de administratie of met de betrokken instanties. Zij kunnen de burgers helpen om, via de daartoe geëigende kanalen en procedures, een aanvraag te richten tot de overheid, informatie te verkrijgen nopens de stand van zaken in een dossier, daarover nadere uitleg en toelichting te vragen en vragen te stellen over de administratieve behandeling van dossiers.

Artikel 13.

Bij de administratieve begeleiding en ondersteuning van de burgers respecteren de lokale mandatarissen de onafhankelijkheid van de diensten en van de ambtenaren, de objectiviteit van de procedures en de termijnen die als redelijk moeten worden beschouwd voor de afhandeling van soortgelijke dossiers.

Artikel 14.

De briefwisseling met de overheid, gevoerd in het kader van de administratieve begeleiding en ondersteuning, wordt uitsluitend op naam van de burger gesteld. Er wordt op geen enkele wijze melding gemaakt van de begeleidende en ondersteunende rol van de lokale mandataris.

Deze bepaling is enkel van toepassing op de uitvoerende mandatarissen die lid zijn van het college van burgemeester en schepenen en/of van het Vast Bureau.

Voor de vertegenwoordigende mandatarissen is het toegelaten dat zij in hun eigen naam briefwisseling en elke andere vorm van communicatie voeren met de overheid.

5. Tussenkomen

1. Bespoedigingstussenkomen

Artikel 15.

Bespoedigingstussenkomen zijn tussenkomen via dewelke lokale mandatarissen een administratieve procedure proberen te bespoedigen in gevallen of in dossiers die zonder die tussenkomst een regelmatige afloop of resultaat zouden krijgen, maar dan na verloop van een langere verwerkings- of behandelingstermijn.

Dergelijke tussenkomen, die een ongelijke behandeling van de betrokken burgers inhouden, zijn verboden.

Artikel 16.

Onderstaande handelingen worden niet beschouwd als bespoedigingstussenkomen en zijn derhalve toegestaan :

- vragen naar de redenen en oorzaken van de langdurige of laattijdige behandeling van een dossier;
- het vestigen van de aandacht op of het meedelen, aan de behandelende ambtenaar of dienst, van bijzondere gegevens en relevante informatie die een versnelde behandeling van het dossier, gelet op de hoogdringendheid ervan, objectief rechtvaardigen;
- vragen om toelichting bij de toepasselijke regelgeving;
- vragen met betrekking tot de aan een genomen beslissing ten grondslag liggende elementen en motieven.

2. Begunstigingstussenkomen

Artikel 17.

Begunstigingstussenkomen zijn tussenkomen waarbij de lokale mandataris zijn voorspraak aanwendt teneinde de afloop of het resultaat van een zaak of van een dossier te beïnvloeden in de door de belanghebbende burger gewenste zin. Dergelijke tussenkomen zijn verboden.

Artikel 18.

Tussenkomen bij selectie voerende instanties, die tot doel hebben het verhogen van kansen op benoeming, aanstelling en bevordering in de administratie, zijn verboden.

Lokale mandatarissen die om steun gevraagd worden door of voor kandidaten die een functie, aanstelling of bevordering ambiëren, delen betrokkene mee dat de aanstelling, de benoeming of de bevordering gebeurt op basis van de geldende normen en procedures. Zij verwijzen de belanghebbende naar de bevoegde dienst of instantie.

Artikel 19.

Onderstaande handelingen worden niet beschouwd als begunstigingstussenkomsten en zijn derhalve toegestaan:

- het inwinnen en verstrekken van informatie en inlichtingen omtrent de modaliteiten, voorwaarden en organisatie van selectieprocedures, examens, geschiktheids- en bekwaamheidstests en de procedures inzake benoemingen, aanstellingen en bevorderingen;
- het uitoefenen van toezicht op het correcte verloop en de objectiviteit van de in het vorig lid bedoelde procedures, examens en tests, zonder zich in het verloop ervan te mengen of er in te interveniëren met het oog op de beïnvloeding van het resultaat en/of van de beoordeling;
- het informeren van belangstellenden met betrekking tot werkaanbiedingen en vacatures in de particuliere en in de overheidssector.

Artikel 20.

Onderstaande handelingen worden niet beschouwd als tussenkomsten die in het administratief dossier dienen te worden opgenomen:

- louter informatieve vragen van algemene of technische aard;
- vragen en/of tussenkomsten van uitvoerende mandatarissen in het kader van hun functionele en hiërarchische relaties ten aanzien van de behandelende ambtena(a)r(en) of diensten.

6. Onrechtmatige en onwettige voordelen

Artikel 21.

Iedere bevoordeling of poging tot bevoordeling, waarbij een burger door toedoen, bemiddeling of voorspraak van een lokale mandataris een resultaat poogt te bereiken dat onrechtmatig of onwettig is, is verboden.

Artikel 22.

Tussenkomsten van lokale mandatarissen met de bedoeling de toewijzing en/of de uitvoering van contractuele verbintenissen met de lokale overheid te beïnvloeden, zijn verboden.

7. Schijndienstbetoon en ongevraagd dienstbetoon

Artikel 23.

Alle vormen van schijndienstbetoon, waarbij lokale mandatarissen bewust maar onterecht de indruk wekken dat zij bij de goede afloop van een dossier daadwerkelijk tussenbeide gekomen zijn, zijn verboden.

Wanneer een burger daar niet om heeft gevraagd, contacteert of schrijft de lokale mandataris hem niet aan teneinde hem, in plaats van of naast de officiële kennisgeving, in kennis te stellen van de beslissing die betreffende het dossier genomen werd.

Artikel 24.

Alle vormen van ongevraagd dienstbetoon, waarbij lokale mandatarissen wel degelijk daadwerkelijk optreden teneinde een gunstige afloop van een dossier te bewerkstelligen, maar zonder dat de betrokken burger daarom heeft gevraagd, zijn verboden.

8. Bekendmaking van de dienstverlening

Artikel 25.

Het is de lokale mandatarissen verboden publiciteit te maken voor dienstverlenende activiteiten. Lokale mandatarissen kunnen bekendheid geven aan hun bereikbaarheid voor de bevolking. Die informatieverstrekking wordt beperkt tot het bekendmaken van een of meer contactadressen, naam en mandaat van de lokale mandataris, spreekuren, telefoonnummer en e-mailadres. Eventueel kan een foto van bescheiden afmetingen worden gepubliceerd.

Het eerste lid is niet van toepassing op publicaties van politieke partijen of op eigen politieke publicaties.

Artikel 26.

De lokale mandatarissen maken in hun verkiezingspropaganda en -mailings, die individueel geadresseerd zijn, geen melding van diensten die zij desgevallend voor de betrokkenen hebben verricht.

9. Contacten met de private sector

Artikel 30.

Geschenken, ontvangen uit hoofde van het mandaat of bij een officiële gelegenheid, worden beschouwd eigendom te worden van de Stad Meningen of van het OCMW Meningen. Een mandataris aanvaardt uit hoofde van zijn functie geen persoonlijke geschenken, voordelen of diensten in welke vorm ook. Enkel persoonlijke geschenken met een geringe waarde zijn mogelijk, waarbij dan ook geldt dat de onafhankelijke positie niet mag worden beïnvloed.

Artikel 31.

Het kader om belangenvermenging tegen te gaan wordt in de eerste plaats gevormd door de regelgeving die lokale besturen beheerst.

Daarenboven hebben lokale mandatarissen hun eigen verantwoordelijkheid om belangenvermenging en zelfs de schijn daarvan te vermijden.

In geen geval gebruikt een lokaal mandataris zijn invloed om een persoonlijk belang veilig te stellen of het belang van een ander(e organisatie) met wie hij een persoonlijke betrokkenheid heeft.

Het is voor een mandataris verboden deel te nemen aan de bespreking en de stemming waarbij belangenvermenging dreigt. Indien een onafhankelijke oordeelsvorming in het gedrang kan komen, geeft hij bij de besluitvorming daarover aan in hoeverre het onderwerp hem persoonlijk aanbelangt.

Bij het aangaan van privaat-publieke samenwerkingsrelaties (van welk aard ook) dienen mandatarissen (de schijn van) bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen te voorkomen. Zij dienen zich te houden aan de algemene regels met betrekking tot behoorlijk bestuur, zo onder meer het gelijkheidsbeginsel, het transparantiebeginsel en onpartijdigheid.

10. Mandaten

Artikel 32.

De mandatarissen dienen de toepasselijke regelgeving op de mandaten- en vermogensaangifte na te leven.

11. Naleving, controle en sanctionering

Artikel 33.

De lokale mandatarissen en externe vertegenwoordigers, vermeld in artikel 2, verbinden zich ertoe deze deontologische code na te leven.

Artikel 34.

§1. De gemeenteraad richt een deontologische commissie op die wordt samengesteld, zoals bepaald in §3.

§2. De deontologische commissie onderzoekt de meldingen en klachten over vermeende schendingen van de deontologische code van de gemeenteraad en van de OCMW-raad door personen zoals vermeld in artikel 1 van onderhavige code, voor zover zij op het moment van de melding of klacht effectief nog in functie zijn.

De commissie neemt hierover een beslissing. Indien de commissie beslist dat de melding of klacht gegrond is, wordt de beslissing op initiatief van de voorzitter van de gemeenteraad geagendeerd op de eerstvolgende gemeenteraad voor kennisname van de beslissing en eventuele bespreking van een advies dat de commissie naar aanleiding van de beslissing zou hebben geformuleerd.

De commissie kan tevens op eigen initiatief advies uitbrengen met betrekking tot de bepalingen van deze code.

§3. De gemeenteraad stelt de leden van de deontologische commissie aan. Bij elke volledige vernieuwing van de gemeenteraad wordt ook de deontologische commissie opnieuw samengesteld.

§4. Elke fractie waaruit de gemeenteraad is samengesteld, beschikt in principe over één vertegenwoordiger in de deontologische commissie. Zowel raadsliden als niet-raadsliden kunnen worden voorgedragen als lid van de deontologische commissie.

Voor elk voorgedragen lid dragen de fracties ook een plaatsvervanger voor. De gemeenteraad duidt de plaatsvervangers aan.

§5. Ten hoogste twee derde van de leden van de deontologische commissie is van hetzelfde geslacht.

§7. De deontologische commissie kiest uit haar leden een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter.

§8. De modaliteiten betreffende de werking van de deontologische commissie worden opgenomen in het huishoudelijk reglement van de deontologische commissie dat door de gemeenteraad wordt goedgekeurd.